

עין משפט
נר מצוה

קא:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

מסורת הש"ס

בא א מ"י מ"ו מהלכות
נות המורה הלכו ו
וסידי מהל' סנהדרין הלכה
י ופי' מהל' מלכ' הלכה
7

תורה אור השלם

1. גמ אלה משלי שלמה
אשר העתיקו אנשי
חזקיה מלך יהודה.
2. וידבר ה' אל מנשה
ואל עמו ולא הקשיבו
דברי הימים ב לג י
3. ובקצת לו חלה את
פני ה' אלהיו ויבנע מאד
מלפני אלה אבותיו.
4. דברי הימים ב לג יב
ו יאמר קו אל ה' גדול
עוני מנשאי:
5. ויאמר עשו אל אביו
הברכה אחת והוא לך
אבי רבינו גם אני אבי
וישא עשו קו רבה
בראשית כו לח
6. תקח מי מריבה אשר
רבו בני ישראל את ה'
ויקח שבט כמורה כ יג
7. ויצו פרעה לכל עמו
לאמר קל הבן היולד וכל
היורה תשליכוה וכל
הבת תהיו;

גם אלה משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקיה מלך יהודה וסייעתו כמו משלי. מכלל דחוקיה היה מלמד לכל וכדאמרינן (ג' ע"ג דף טו.) נעץ חרב על פתח בית המדרש וכל שכן שלמשה נצו לימד: מל עורה עפרה נצו. ללמוד: שכלו בעליה. שלא נצו לנקש לפני הקב"ה בתפלה אלא נצו בעליה שאמרו דברים של נחמן שאין להם תשובה: דבריהם אהם סיא. וכי אין לך נצרכה יותר. תשובה נצתח השיבו ועלתה לו: מנשה. נא בעליה שלא להפסל למקום אלא לנסוף אם לא מושיעני מה העויל לי שקראתי לך יותר מאשר אלהות והיינו דמתיב ויבנע ולפני ה' אלהי אבותיו מכלל דעד השתא לפני אלהות אחרים נכנע: סגא. כי אמרינן דהוגה את השם בנאותיותיו אין לו חלק לעולם הנצו בגבולין אצל במקדש לא שהי בשם היו מנרמין: ובלשון עגה. אפילו במקדש לא. לשון עגה לעו שאינו הוגה בנאותיותיו נלשון הקדש שגו אלא שאל לעוין עגה לשון עגה שפה (שפיה סח) מ"ר. ל"א עגה לשון עוגה מקוס שיש בו חבורת בני אדם שמדברין דברי חול. גבולין קרי חוץ למקדש ואסור לפרש שם בן ארבעים ושמים נלשון עגה חוץ למקדש ואי עבד אין לו חלק אצל נלשון קדש אינו נענש כל כך וכמקדש הואיל ונהגו להזכיר פירושו אינו נענש: שריבט עס. שריבט את ישראל והשפילים: עשה מריבה נעס. הריבם אלו עם אלו נעסק עבודת כוכבים זה עובד זה עובד זה מוחה נידו ונצו לדי מחלוקת: שניבט ולא ראה. היה סכור להביט יפה ולעמוד על דבר עיקר ולא ראה שטעה כדאמרינן לקמן ראה אש יוצאה מאמתו וכו': נחמקן כננין. של מזרים שנתנוהו כננין במקום לננה כדמפרש בגדה"ה שאמר לו משה להקב"ה אמה הרעות נעס הזה שעבדתי את אלהיך לננין משימין ננייה של ישראל כננין אמר לו הקב"ה קויעס אמר מכלין שגלי לפני אילו הם חיים היו רעשים גמורים ואם תרצה מנשה והואיל אחד מהן הלך והואיל את מיכה. ל"א נתמקמן עסק כננין עד שטעה מן כדאמרינן (פסוק דף יא.) כל

העסק כננין מתמסקן: הוא סבר איכו מליך. ולכן נחמקן שבע בן כברי וקצן כל ישראל אלו והיה רוצה ללמוד דמתיב במקרא (ש"י כן: איכו מליך. ולכן נעשה יועץ לאבשלום כדי שמשבו המלוכה מדוד לאבשלום ויזן כך ויזן כך יתגבלל הדבר ומשוב אלו: על מי מריבה. שבען שאמר שמעו נא המורים) נענש ולא נכנס לארץ ישראל: ומנא לן דלא אסי. ירבעם לעלתה דלמי והכי נמי מפרש לקמן) נכלהו שלשה מלכים וארבעה הדיוטות: הוכיח את שלמה. כדמפרש ואזיל דלמר דוד אביך וכו': ומפני מה נענש שהוכיחו כרכים. לבישו: פרץ פרעוץ כחומה כדי שיעלו. (וירדו) וינכסון כריו: ואסא גדרם אוסם כדי לעשות אנגריא. כדי שיכנסו כשערים לידע מי נכנס כדי לגבות ממ לנת פרעה מ"ר. ל"א שפגור השערים ועשה מגדל לנת פרעה על אחד מן השערים וכולם עובדים דרך שם כדי שיהיו מנזיין עמה לנכדה ולעבדה. כל עבודת בית המלך קרי אנגריא. ל"א שהיה רגיל שלמה לטגור דלמות העורה ומנעיע מפתחות בידו ודרכו של מלך לישן ג' שעות ביום ישראל עומדין על העורה עד שיעמוד המלך והמר לו ירבעם אמה רוצה שימנו לך אנגריא לנת פרעה אלהי שמתן להם מפתחות: איכים) אסא) המלוא. אחת מן הפרעות גדר ומלאו לכותל החומה ובה שם מגדל לנת פרעה ולאנשים שעובדין לה. לעיל מהאי קרא כתיב וירס יד במלך כלומר קס בדברים כנגד המלך ומרד נצו: שחלץ ספילין כפניו. שהיה לו לפנות לגד אחר מפני אימת מלכותו ולתלץ שלא כפניו. ל"א חולץ ספילין כפניו לכל להתרם כנגדו כחוקה: חלץ ספילין. אין נכון להיות כנגלי רשע לפני המלך והוא התחיל כמרד כן להראות ולומר לו שאני נוהב כמתלץ: גמירי דאין ישיבה. הלכה למשה מסיני ולא מקרא: ספויב רשע אצל לדיק. ואומר להם לעמוד להם ללם אחד כתיב אל ואחד גדן הסכימו עמו: אמר לו רשע ללדיק סלקא דעסק כנרא כירבעם פלח לעבודם כוכבים אלא לנסינוהו כעי. אם דעתו שאל עמו נתלדי כדבר וכן היה מטעה רשע ללדיק עד שהיו כולן חתומים שהיו היו רוצים ושוב לא היו יכולים למורד כהן: ואף

מוסף רש"י

דאין ישיבה בעורה.
לחן כבוד שמים כק,
ואפילו מלאכי השרת אין
להם שם ישיבה כדכתיב
(ישעיהו) עומדים מלפניו
(דניאל) קרבת על חד מן
קמיא (סוטה) ה' א':
שאמר (דברים) עמוד
לשרת העומדים שם לפני
ה' (יוחא) סס: ולא מלני
כה ישיבה שם ה' אלא
למלכו בית יהודה.
שעניו כתיב ישיבה שמת
(ש"י) ויבא המלך דוד ויני
(ש"י) ויני' סס סס

מעל פני אדמה להכחיד בעולם הזה ולהשמיד לעולם הבא אמר רבי יוחנן מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה סגר את פרץ עיר דוד אביו אמר לו דוד אביך פרץ פרצות בחומה כדי שיעלו ישראל לרגל ואתה גדרת אותם כדי לעשות אנגריא לנת פרעה ומאי וזה אשר הרים יד במלך אמר רב נחמן שחלץ תפיליו אמר רב נחמן גסות הרוח שהיה בו כירבעם טרדתו מן העולם שנאמר ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לכית דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגוני ושבו אל רחבעם מלך יהודה אמר ר' גמירי דאין ישיבה בעורה אלא למלכי בית יהודה בלבד כיון דחוו ליה לרחבעם דיתבי ואנא קאימנא סברי הא מלכא והא עברא ואי יתיבנא מורד במלכות הואי וקמלין לי ואולו בתריה מיד ייוועץ המלך ויעש שני עגלי והב ויאמר אליהם רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלך מארץ מצרים וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בידן מאי יוועץ אמר רבי יהודה שהושיב רשע אצל צדיק אמר לכו חתמיתו על כל דעבידנא אמרו ליה ליה אמר להו מלכא בעינא למיהוי אמרו ליה הין כל דאמינא להו עבידתו אמרו ליה הין אפילו למפלח לעבודת כוכבים אמר ליה צדיק ח"ו אמר ליה רשע לצדיק ס"ד דנברא כירבעם פלח לעבודת כוכבים אלא למינסינהו הוא דקא בעי א קבליתו למימריה ואף